

KIS-630 – Ur yezhadur a 'r brezhoneg ? II

[Sl. an notenn genditl : KIS-620, La-12, pp. 341-342]

(GE da RM – 31 05 99)

Abaoe pergont vloaz ma pleustromp war ar yezhadur, ez eus bet distrouezhet un nebeut tareadoù anezhañ. Tri amkan oa dimp :

1° diazezañ deskrivadur ar brezhoneg war luniadur ar brezhoneg ha n'eo mui, evel ar yezhadurioù kent, war luniadur al latin hag ar galleg ;

2° spisaat krefen lezet fraost gant an diaraogerion ;

3° savelañ un hanc'herieg a 'r yezhadur hag ar c'hramadeg (yezhadur ≠ gramadeg evel deskrivadur ≠ displegadur).

Hini eus an tri amkan n'eo bet diraezet ha moarvat ne vo diraezet biken dre benn ma 'z a war-raok hon anaoudegezh eus ar yezh hag ar yezhoù all, keltiek pergen ; dre benn ivez ma tedro ar yezh bep m' he diorreer a-zalc'h ouzh ar bed kempred. Ur skouer eus gwelladur hon anaoudegezh eus ar yezh : ar studi renet e 1968 (KIS-009, -010, La-03) war al lostgerioù *-ad* ha dilez un *-ad* gouzañvour deskrivet dre fazi gant VALLEE (ha degemeret gant HEMON da heul). Skouer eus dedroadur ar yezh : ar ret erlec'hiañ un doare niveriñ eeun ouzh an doare henvoazel evit ezhommoù ar jedoniezh hag ar jederezh arnevez. Setu ar stad m' emañ degouezhet al labour :

1° Deskrivet eo bet ar verb dre un hentenn nevez o tennañ war un dro a) d'an dezrann kevadegel-strukturel (trevnad an orioù), b) d'an deskrivadur treadegel-stadegel (dedroadur arver ar furmoù war an daou gantved tremenet), c) d'ur preder kreizet war ar c'heñver etre ar yezh

hag al lavar (an damant d' an unvanded, d' ar gevazasted diouzh buhez werc'hel ar yezherion dre ober stad dizehan eus an tennder etre boaz

ha poell — sl. KIS-554, La-11, pp. 346-347, n.). En a) emañ degasadenn Goulven PENNAOD, yezhoniour a vicher ha keltiegour, e b) hini René LE GLEAU, skolveurieg war ar gresianeg, e c) emañ va lod ma 'm eus lakaet da dalvout va stummadur war ar

preder arnevez, an anadennoniezh pergen. Pennañ disoc'h hon c'henlabour eo *Kentelioù yezhadur SADED*.

2° Tachennoù da zifraostañ a chome e dilerc'h an diaraogerion. KERVELLA en doa graet ur yezhadur hiron, o teskrivañ ar yezh lennegel evel ur skoueriekadur eus teodyezhoù leonek e vugeliezh, ha mirelour, oc'h intent ar yezh da zont evel un askenderc'h kloz diwar ar yezh a anaveze. HEMON a zichañsas tizhout e bal a oa diazezañ ur yezh unvan ha klasel ; da heul, en devoe mil boan oc'h asantiñ da emdroadur ar yezh-se ha da zispakadur ur yezh arnevez ; an tennderioù etrezañ ha ni a veze dreist-holl war dachenn ar c'heriadurezh (estren pe dost e oa chomet d'ar bed arnevez ha ne gompren ket hor be ezhomm a gement-se a c'herioù), hogen skolidi hogos sentus outañ e voemp a-fet yezhadur ; kenderc'hel a reas da spisaat furmoù hag arverioù (diwar e lañs e unan hag ivez broudet ganimp), da skouer evit a sell ar raganvioù klokaenn amkan ; eñ eo hon broudas da savelañ an doare niveriñ nevez hag a zegemeras diouzhtu an hini a ginnigjomp (pa vleje a-gor ouzhimp ar yezhadurourion all, KERVELLA en o fenn). Hon labour pennañ e voe diorren ar yezhouriezh diwar an diazezoù roet dezhi gant VALLEE. E-kichen ar “c'hevreadur diavaez”, e-barzh ar frazenn, e strivomp da zespizañ ar “c'hevreadur diabarzh”, e diabarzh ar gerioù. E se, emañ en hon c'herz an hentennouriezh ret da genderc'hañ an dekmiliadoù gerioù rekizet gant ar vuhez kempredel.

3° Da ren hon labour war ar yezh hag an drayezh hon eus ranket krouiñ ivez termenoù nevez a yezhoniezh hag a yezhadur. Ar c'hoummad kentañ anezho a gaver e *Kentelioù yezhadur SADED*. An darn vuiañ zo bet dalc'het. Reoù anezho, diaes da arverañ pe da zeverañ — anezho alies aspadennoù eus ar yezhadurioù kent, zo bet erlec'hiet outo furmoù kevzasoc'h, aesoc'h da gorvoiñ. Da skouer, *pennanv*, *adanv* o deus kemeret lec'h *anv-kadarn*, *anv-gwan* ; diwar se e reer gant *pennanvel*, *adanvel*, *pennanvaat*, *adanvaat*, *adanvaenn*, h.a. War LAVAR 11, e kavit notennoù o tennañ da dermeneg ar yezhadur : KIS-521, -522, -531, -533, -535, -550, -551, -554, -555, -561. E LAVAR 12 e vo re all c'hoazh. An

holl notennoù-se zo a-c'haoliad war ar yezhadur ha diskiblezhioù all : jedoniezh, poelloniezh, prederouriezh, h.a., dre an arbenn eeun na c'haller ket plediñ gant ar yezh ma n' he heulier ket war bep domani a 'r vuhez.

Un dra a vank eo yezhadur klok ar brezhoneg arnevez. Diwar e benn e komzomp alies etrezomp. Techet omp da lavarout eo re abred c'hoazh evit soñjal ennañ. Da heul, e vank ivez un hanc'herieg a 'r yezhadur, klok pe ac'hoel o tastum an termenoù en arver a chom strewet e meur a levr. Ul lod mat anezho a gaver neoazh e-barzh levr Yvan GUEHENNEC, *Kembraeg evit ar Vrezhoned*.

